

Louis Dupré, *Głębsze życie. Wprowadzenie do mistyki chrześcijańskiej*, Seria *Teologia żywa*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1994, ss. 152.

We współczesnym świecie, który zagubił gdzieś sakralny substrat swojej egzystencji, daje się w ostatnim czasie zauważyć wzrost zainteresowania problematyką mistyczną. Wydaje się, że człowiek po latach zeświecczenia pragnie teraz doświadczyć autentycznego przeżycia rzeczywistości tkwiącej poza nim, dąży do przekroczenia samego siebie, chce spotkać się z Bogiem w swoim najgłębszym ja.

To poszukiwanie Boga czy też, inaczej mówiąc, próba przekroczenia samego siebie zasługuje na szczególną uwagę, choćby z tego względu, że bez zrozumienia, czym naprawdę jest mistyka, człowiek może się skazać na osobowościową dezintegrację spowodowaną irracjonalnym lub antyduchowym mistycyzmem.

Szukanie mistyki w oderwaniu od jej fundamentów religijnych, nadających jej właściwe zrozumienie, jak i w ramach samej religii poszukiwanie mistyczne Boga w oparciu o stworzony przez człowieka subiektywny jej obraz, bez uwzględnienia tradycji, prowadzić musi do fałszywej mistyki.

Dlatego, choćby z tego powodu, warto zapoznać się z jasnym i dogłębnym wprowadzeniem do mistyki chrześcijańskiej dokonany przez profesora Louisa Dupré w książce *Głębsze życie*.

Ten wykładowca pochodzenia belgijskiego, pracujący w Yale University, którego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół filozofii religii, został zaproszony do opactwa, trapistów w Gethsemani z serią wykładów na temat mistyki chrześcijańskiej. Wykłady te spotkały się z tak dużym zainteresowaniem, przekraczającym granice opactwa, że niejako zmusiły Louisa Dupré do opublikowania ich w formie książkowej, przed czym, jak wyznaje we wstępie tej książki, początkowo się bronił. Dobrze się jednak stało, że upór tego wybitnego filozofa został złamany, dzięki czemu do naszych rąk trafia jedno z najlepszych opracowań na temat mistyki. Książka ta nie tylko poucza, ale również głęboko zachęca do mistycznego poszukiwania Boga.

Autor porządkuje i wyjaśnia wiele pojęć, ukazuje prawdziwy wymiar mistyki chrześcijańskiej. Przypomina, że w chrześcijaństwie termin *mistyczny* odnosił się do doświadczalnego poznania Boga poprzez lekturę Pisma Świętego i przyjmowanie sakramentów. Było to jednak doświadczenie całej wspólnoty chrześcijańskiej, dopiero później zaczęto termin ten odnosić do doświadczeń prywatnych. Poszukiwania indywidualne relacji z Bogiem nie mogą jednak nigdy stanąć poza nawiasem tego, co głosi Pismo Święte i Tradycja. Jeżeli bowiem stwierdzamy, że mistyka występuje we wszystkich rozwiniętych religiach świata, to znaczy, że rozumiemy ją jako interioryzację już istniejącej tradycji.

Swoje rozważania Louis Dupré koncentruje wokół indywidualnego poszukiwania mistycznej relacji z Bogiem. W pełni zdaje on sobie sprawę z tego, że właściwa mistyka musi komplementarnie traktować aktywny i świadomy udział naszej duszy w przeżyciach mistycznych, jak i zaangażowanie naszych władz umysłowych podpartych solidną wiedzą i refleksją. Nie istnieje sprzeczność między mistyką chrześcijańską a naukami ścisłymi, filozofią naturalną, metafizyką czy teologią dogmatyczną (por. T.

Merton). Mistyka jest przeżyciem ponadrozumowym, ale nie niwelującym światła rozumu.

Louis Dupré do problematyki mistycznej podchodzi z wielkim znanstwem. Bogato i rzeczowo opiera się w swoich rozważaniach na teologii i mistyce Eckharta, Taulera, Ruusbroeka, greckich Ojców Kościoła, św. Augustyna, św. Jana od Krzyża, św. Teresy z Avila, aby w ten sposób dokonać głębokiej analizy sensu i istoty mistycznego poszukiwania Boga. Poszukiwanie to jest zawsze odpowiedzią, zajęciem określonej postawy wobec transcendentnego wezwania, które rozlega się w każdym z nas. Tę określoną postawę jesteśmy w stanie zająć na zasadzie udzielonego nam wstępnego, biernego doświadczenia. Mistyczna podróż do Boga jest bowiem wędrówką do własnego najgłębszego ja, do miejsca, w którym zamieszkuje Bóg na zasadzie niestworzonej łaski. Właśnie to miejsce rozbrzmiewa w nas transcendentnym wołaniem. Przez wielu mistyków było ono różnie nazywane, jak choćby: *głębia duszy* (Tauler), *wewnętrzna twierdza* (św. Teresa), *wewnętrzne mieszkanie serca* (św. Katarzyna Sieneńska). Miejsce to wskazuje na trwałe złączenie nasze ze stwórczym aktem Boga. Louis Dupré dla precyzyjnego wyrażenia tej myśli przywołuje słowa bł. Jana Ruusbroeka: *Stwórczy akt Boga jest tym punktem, w którym stykają się Bóg i człowiek. Ponieważ całe stworzenie archetypicznie przeegzystuje w Synu (por. Kol.), przeto stworzenie jest cząstkowym, stworzonym przejawem doskonałego samowyznania się Boga w Synu. Celem życia duchowego jest właśnie upodobnienie, tak dalece, jak tylko możliwe, naszego stworzonego bytu do tego nie stworzonego boskiego Obrazu.*

Obraz Boga w człowieku jest rzeczywistością dynamiczną, która nieustannie oscyluje między tożsamością a odmiennością z Nim (por. Eckhart). Dupré precyzyjnie opisuje wszystkie etapy naszego wzrastania ku boskiemu Obrazowi. Mistyk skazany jest na drogę wśród ciemności w poszukiwaniu wiekiuiętego światła. Musi zanegować wszystkie swoje wyobrażenia o Bogu, oczekując na coś, o czym nie ma pojęcia, musi wyrzec się samego siebie, aby Bóg mógł w nim zacząć działać. Stan szukania spocznienia w Bogu nie jest jednak właściwym celem podróży mistycznej. W ciemności musimy ujrzyć światło, a właściwie światło musi się stać naszym widzeniem. O ile teologia negatywna zatrzymuje się na etapie negacji, Louis Dupré przyjmuje za wieloma mistykami, że ostateczną miarą mistycznego spotkania z Bogiem musi się stać miłość, która zmusza mistyka do bezinteresownego daru miłości z siebie samego dla innych. Czyż sam akt stworzenia lub Wcielenie Chrystusa nie jest potwierdzającym faktem Bożej aktywności w tym względzie?

Książka ze wszechmiar jest godna polecenia dla wszystkich, którzy poszukują Boga, przy czym stać ich na odwagę myślenia. Niewątpliwie nieraz będziemy chcieli do niej powrócić, aby lepiej się wczytać w słowa, które autor chciał nam przekazać na temat naszego związku z Bogiem.